ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 22.5.2017
COM(2017) 521 final

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Πορτογαλίας για το 2017

και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Πορτογαλίας για το 2017

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Πορτογαλίας για το 2017

και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Πορτογαλίας για το 2017

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών[1], και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών[2], και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής[3],

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου[4],

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Στις 16 Νοεμβρίου 2016, η Επιτροπή εξέδωσε την Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης[5], με την οποία σηματοδοτήθηκε η έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2017 σχετικά με τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Οι προτεραιότητες της Ετήσιας Επισκόπησης της Ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 9-10 Μαρτίου 2017. Στις 16 Νοεμβρίου 2016, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή εξέδωσε την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης[6], στην οποία η Πορτογαλία συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημέρα, η

1 ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.
2 ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.
3 COM(2017) 521 final.
4 P8_ TA(2017)0038, P8_ TA(2017)0039 και P8_ TA(2017)0040.
5 COM(2016) 725 final.
6 COM(2016) 728 final.

Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση για Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ. Η Σύσταση αυτή εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 9-10 Μαρτίου 2017 και εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου[7].

(2) Ως χώρα με νόμισμα το ευρώ και λαμβανομένης υπόψη της στενής διασύνδεσης των οικονομιών της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, η Πορτογαλία θα πρέπει να διασφαλίσει την πλήρη και έγκαιρη εφαρμογή της Σύστασης για τη ζώνη του ευρώ, που αντικατοπτρίζεται στις κατωτέρω συστάσεις 1 έως 4.

(3) Η έκθεση χώρας του 2017 για την Πορτογαλία[8] δημοσιεύθηκε στις 22 Φεβρουαρίου 2017. Στην έκθεση αξιολογήθηκε η πρόοδος της Πορτογαλίας όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 12 Ιουλίου 2016, η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν εκδοθεί κατά τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Πορτογαλίας ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Επιπλέον, η έκθεση περιλάμβανε εμπεριστατωμένη επισκόπηση δυνάμει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύθηκαν επίσης στις 22 Φεβρουαρίου 2017[9]. Από την ανάλυσή της, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η Πορτογαλία παρουσιάζει υπερβολικές μακροοικονομικές ανισορροπίες. Ειδικότερα, η μεγάλη συσσώρευση καθαρών εξωτερικών υποχρεώσεων, καθώς και ιδιωτικού και δημόσιου χρέους, και το υψηλό ποσοστό μη εξυπηρετούμενων δανείων αποτελούν ευπάθειες σε ένα πλαίσιο υψηλής, αλλά μειούμενης, ανεργίας και χαμηλής αύξησης της παραγωγικότητας. Η δυνητική ανάπτυξη υστερεί σε σύγκριση με το προ κρίσης επίπεδο, επηρεαζόμενη από μόνιμες καθυστερήσεις και αγκυλώσεις στις αγορές προϊόντων και εργασίας, σε συνδυασμό με τις εξωτερικές ανισορροπίες. Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών παρουσιάζει ορισμένες βελτιώσεις, αν και απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για πιο σημαντική προσαρμογή των καθαρών εξωτερικών υποχρεώσεων. Μετά από σημαντική προσαρμογή κατά τα τελευταία έτη, το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος άρχισε να αυξάνεται λόγω της βραδείας αύξησης της παραγωγικότητας και της ανόδου των μισθών. Το ιδιωτικό χρέος μειώνεται και το δημόσιο χρέος έχει σταθεροποιηθεί, στο πλαίσιο των υπόλοιπων αναγκών απομόχλευσης. Η συσσώρευση των μη εξυπηρετούμενων δανείων παραμένει σε υψηλά επίπεδα και, σε συνδυασμό με τη χαμηλή κερδοφορία και τα σχετικά περιορισμένα κεφαλαιακά αποθέματα ασφαλείας, ενέχει κινδύνους για τους ισολογισμούς των τραπεζών. Οι συνθήκες της αγοράς εργασίας έχουν βελτιωθεί, αλλά η ανεργία των νέων και η μακροχρόνια ανεργία, καθώς και το ποσοστό των προσωρινά απασχολουμένων, εξακολουθούν να βρίσκονται σε υψηλά επίπεδα.

(4) Στις 28 Απριλίου 2017, η Πορτογαλία υπέβαλε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων για το 2017 και το πρόγραμμα σταθερότητας του 2017. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως. Το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Πορτογαλίας περιλαμβάνει τόσο βραχυπρόθεσμες όσο και μεσοπρόθεσμες δεσμεύσεις. Ειδικότερα, περιλαμβάνει μέτρα για τη βελτίωση της διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών και του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, καθώς και για την αντιμετώπιση του εταιρικού χρέους. Περιέχει δεσμεύσεις για φιλόδοξες μεταρρυθμίσεις με σκοπό τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης, την αύξηση

[7] 2017/C92/01.
[8] SWD(2017) 87 final.
[9] COM(2017) 90 final.

της κοινωνικής προστασίας, την αναβάθμιση του επιπέδου δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού και τη βελτίωση της διακυβέρνησης σε κρατικές επιχειρήσεις. Διαλαμβάνει επίσης τις προκλήσεις που προσδιορίζονται στην έκθεση χώρας του 2017 και στη Σύσταση για τη ζώνη του ευρώ, μεταξύ των οποίων και την ανάγκη για επανεκκίνηση των επενδύσεων και διασφάλιση της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών. Αν υλοποιηθούν πλήρως εντός των προβλεπόμενων χρονοδιαγραμμάτων, τα εν λόγω μέτρα θα συμβάλουν στην αντιμετώπιση των μακροοικονομικών ανισορροπιών της Πορτογαλίας και στην εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων. Βάσει της αξιολόγησης των δεσμεύσεων πολιτικής που έχει αναλάβει η Πορτογαλία, η Επιτροπή επιβεβαιώνει την προηγούμενη εκτίμησή της ότι στο παρόν στάδιο δεν απαιτούνται περαιτέρω ενέργειες στο πλαίσιο της διαδικασίας μακροοικονομικών ανισορροπιών. Η εφαρμογή του προγράμματος πολιτικής μεταρρυθμίσεων θα παρακολουθείται εκ του σύνεγγυς με ειδική παρακολούθηση.

(5) Οι σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις ελήφθησαν υπόψη στα προγράμματα των κρατών μελών για τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) που καλύπτουν την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στη νομοθεσία που διέπει τα ΕΔΕΤ[10], όταν είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής των σχετικών ειδικών ανά χώρα συστάσεων, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να τροποποιήσει τα οικεία προγράμματα ΕΔΕΤ. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή των εν λόγω κανόνων[11].

(6) Μετά την κατάργηση της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος, η Πορτογαλία υπάγεται στο προληπτικό σκέλος του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και υπόκειται στον μεταβατικό κανόνα για το χρέος. Στο οικείο πρόγραμμα σταθερότητας του 2017, η Πορτογαλία σχεδιάζει να επιτύχει ονομαστικό έλλειμμα ύψους 1,5% του ΑΕΠ και 1,0% του ΑΕΠ το 2017 και το 2018, αντίστοιχα, και περαιτέρω βελτίωση με πλεόνασμα ύψους 0,4% του ΑΕΠ το 2020. Στα εν λόγω σχέδια δεν περιλαμβάνονται οι πιθανές επιπτώσεις των μέτρων στήριξης των τραπεζών στην αύξηση του ελλείμματος[12]. Ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος —διαρθρωτικό πλεόνασμα 0,25% του ΑΕΠ— αναμένεται να επιτευχθεί έως το 2021. Το πρόγραμμα σταθερότητας προβλέπει ότι ο δείκτης δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ θα ανέλθει σε 127,9% το 2017 και σε 124,2% το 2018, που στη συνέχεια θα μειωθεί σε 117,6% το 2020. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβλέψεις είναι ευλογοφανές για το 2017, αλλά ευνοϊκό για τα επόμενα έτη. Συγχρόνως, δεν έχουν ακόμη προσδιοριστεί επαρκώς τα αναγκαία μέτρα στήριξης των προβλεπόμενων στόχων για το έλλειμμα από το 2017 και μετά.

(7) Στις 12 Ιουλίου 2016 το Συμβούλιο συνέστησε στην Πορτογαλία να επιτύχει το 2017 ετήσια δημοσιονομική προσαρμογή τουλάχιστον 0,6% του ΑΕΠ προς την

---

10 Άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου, ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320.

11 COM(2014) 494 final.

12 Απόφαση της Επιτροπής της 10ης Μαρτίου 2017– SA.47178 – Πορτογαλία – Ανακεφαλαιοποίηση της Caixa Geral de Depósitos, S.A.

κατεύθυνση της επίτευξης του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2017, υπάρχει κίνδυνος σημαντικής απόκλισης από την απαίτηση αυτή το 2017.

(8) Το 2018, με βάση τη δημοσιονομική κατάσταση, και ιδίως τα επίπεδα χρέους της χώρας, αναμένεται περαιτέρω προσαρμογή της Πορτογαλίας προς την κατεύθυνση της επίτευξης του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου της για διαρθρωτικό πλεόνασμα 0,25% του ΑΕΠ. Σύμφωνα με τον από κοινού συμφωνηθέντα πίνακα προσαρμογής στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, η εν λόγω προσαρμογή μεταφράζεται σε απαίτηση για ονομαστικό ρυθμό αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών[13] που δεν θα υπερβεί το 0,1%. Θα αντιστοιχεί σε διαρθρωτική προσαρμογή της τάξης τουλάχιστον του 0,6% του ΑΕΠ. Σε περίπτωση μη αλλαγής των πολιτικών, υπάρχει κίνδυνος σημαντικής απόκλισης από την απαίτηση αυτή το 2018. Εκ πρώτης όψεως, δεν προβλέπεται συμμόρφωση της Πορτογαλίας με τον μεταβατικό κανόνα για το χρέος το 2017 και το 2018. Γενικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι θα χρειαστούν περαιτέρω μέτρα από το 2017 για τη συμμόρφωση με τις διατάξεις του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Ωστόσο, όπως προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97, η αξιολόγηση των δημοσιονομικών προγραμμάτων και των αποτελεσμάτων θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη το δημοσιονομικό ισοζύγιο του κράτους μέλους υπό το πρίσμα των κυκλικών συνθηκών. Όπως υπενθυμίζεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής που συνοδεύει τις εν λόγω συστάσεις ανά χώρα, η αξιολόγηση του σχεδίου δημοσιονομικού προγράμματος του 2018 και η επακόλουθη αξιολόγηση των δημοσιονομικών αποτελεσμάτων του 2018 θα πρέπει να λάβουν δεόντως υπόψη τον στόχο να επιτευχθεί δημοσιονομικός προσανατολισμός που να συμβάλλει στην ενίσχυση της εν εξελίξει ανάκαμψης και τη διασφάλιση της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών της Πορτογαλίας. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή προτίθεται να κάνει χρήση του ισχύοντος περιθωρίου εκτίμησης υπό το πρίσμα της κυκλικής κατάστασης της Πορτογαλίας.

(9) Η σταθερή δημοσιονομική εξυγίανση βασίζεται στην έγκαιρη και αυστηρή εφαρμογή του νέου νόμου-πλαισίου για τον προϋπολογισμό σχετικά με την επανεξέταση και τον εξορθολογισμό των δημόσιων δαπανών και την περαιτέρω βελτίωση της είσπραξης εσόδων. Η Πορτογαλία άρχισε μια διαδικασία επανεξέτασης των δαπανών, κυρίως με βάση μέτρα αποδοτικότητας που αφορούν τα Υπουργεία Υγείας και Παιδείας, τις κρατικές επιχειρήσεις και το (συγκεντρωτικό) σύστημα δημοσίων προμηθειών, καθώς και τη διαχείριση ακίνητης περιουσίας. Ωστόσο, η εν λόγω επανεξέταση των δαπανών στερείται ολοκληρωμένης προσέγγισης, δεδομένου ότι καλύπτει μόνο την κεντρική κυβέρνηση και επικεντρώνεται στην εξοικονόμηση πόρων που προκύπτει από τον εξορθολογισμό των υπηρεσιών. Στον τομέα της υγείας, η κυβέρνηση ενέκρινε μέτρα με στόχο την προώθηση της πρόληψης ασθενειών και των πολιτικών δημόσιας υγείας. Επιπλέον, έχουν ληφθεί διάφορα μέτρα για να καταστεί ο τομέας της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης πιο αποδοτικός και βιώσιμος, για παράδειγμα μέσω συγκεντρωτικού συστήματος δημοσίων προμηθειών ή μεγαλύτερης χρήσης γενόσημων φαρμάκων.

[13] Οι καθαρές δημόσιες δαπάνες αποτελούνται από τις συνολικές δημόσιες δαπάνες εξαιρουμένων των δαπανών για τόκους, των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που αναπληρώνονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια και των αλλαγών μη διακριτικής ευχέρειας στη χρηματοδότηση των παροχών ανεργίας. Ο εθνικά χρηματοδοτούμενος ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου εξομαλύνεται σε διάστημα τετραετίας. Συνυπολογίζονται τα μέτρα διακριτικής ευχέρειας ή οι αυξήσεις εσόδων που είναι υποχρεωτικές διά νόμου. Έκτακτα μέτρα από πλευράς τόσο εσόδων όσο και δαπανών συμψηφίζονται.

Ταυτόχρονα, ενώ συνεχίζεται η νοσοκομειακή μεταρρύθμιση, ο δημοσιονομικός προγραμματισμός και η εφαρμογή του στα νοσηλευτικά ιδρύματα εξακολουθεί να αποτελεί σημαντικό ζήτημα. Οι καθυστερήσεις πληρωμών (καθυστερούμενες οφειλές) εξακολουθούν να αυξάνονται, γεγονός που υποδηλώνει αδυναμίες στους μηχανισμούς λογιστικού ελέγχου και στις διαχειριστικές πρακτικές. Η ακριβής και ισορροπημένη κατάρτιση του προϋπολογισμού, η βελτίωση των ελέγχων και η αποτελεσματική επιβολή του νόμου για τον έλεγχο των αναλήψεων υποχρεώσεων θα μπορούσαν να συμβάλουν στη μείωση των καθυστερούμενων οφειλών και στη βελτίωση της αποδοτικότητας και της ποιότητας στον τομέα αυτόν. Οι υψηλές και συνεχώς αυξανόμενες δαπάνες λόγω της γήρανσης του πληθυσμού εξακολουθούν να αποτελούν κίνδυνο για τη δημοσιονομική βιωσιμότητα. Μεσοπρόθεσμα, οι υψηλότεροι δημοσιονομικοί κίνδυνοι αναμένεται να συνδέονται κυρίως με το κόστος χρηματοδότησης των συντάξεων. Οι μακροπρόθεσμοι δημοσιονομικοί κίνδυνοι στη χώρα κρίνεται ότι θα είναι χαμηλοί, κυρίως χάρη στις συνταξιοδοτικές μεταρρυθμίσεις, και υποθέτοντας ότι δεν θα υπάρξει αλλαγή πολιτικής και ότι θα σημειωθεί περαιτέρω μείωση της εξάρτησης του συνταξιοδοτικού συστήματος από τις μεταβιβάσεις πόρων από τον κρατικό προϋπολογισμό. Η αναδιάρθρωση των κρατικών επιχειρήσεων για να καταστούν δημοσιονομικά βιώσιμες δεν έχει ακόμη πραγματοποιηθεί πλήρως. Οι κρατικές επιχειρήσεις υπό την εποπτεία της μονάδας παρακολούθησης (UTAM) του Υπουργείου Οικονομικών είχαν συνολικό χρέος ύψους 32 δισ. EUR το δεύτερο τρίμηνο του 2016. Ένα πλαίσιο με καθορισμένους στόχους που θα διασφαλίζει την οικονομική βιωσιμότητα των κρατικών επιχειρήσεων θα μπορούσε να συμβάλει στη μείωση της εξάρτησής τους από μεταβιβάσεις πόρων από τον κρατικό προϋπολογισμό και στην αντιμετώπιση της μεγάλης συσσώρευσης χρέους.

(10) Η πορτογαλική αγορά εργασίας συνέχισε να ανακάμπτει το 2016, με σταθερή βελτίωση των δεικτών της αγοράς εργασίας και, κυρίως, μείωση του ποσοστού ανεργίας. Σημαντικό ποσοστό των νέων θέσεων εργασίας που δημιουργήθηκαν είναι με συμβάσεις αορίστου χρόνου. Παρ' όλα αυτά, το ποσοστό των προσωρινών συμβάσεων παραμένει σταθερό σε υψηλά επίπεδα. Ο υψηλός κατακερματισμός της αγοράς εργασίας επηρεάζει αρνητικά τις προοπτικές σταδιοδρομίας και τα εισοδήματα των εργαζομένων, ιδίως μεταξύ των νέων. Τον Ιανουάριο του 2017, η Πορτογαλία επανασχεδίασε το οικείο πρόγραμμα στήριξης της απασχόλησης για την προώθηση των προσλήψεων με συμβάσεις αορίστου χρόνου. Ωστόσο, ο αναμενόμενος αντίκτυπός του στη μείωση του κατακερματισμού φαίνεται να είναι περιορισμένος, δεδομένου ότι το πρόγραμμα αναμένεται να καλύψει σχετικά μικρό αριθμό ατόμων. Παρόλο που οι πρόσφατες μεταρρυθμίσεις της αγοράς εργασίας ενίσχυσαν τα κίνητρα για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, ορισμένες πτυχές του νομικού πλαισίου εξακολουθούν ενδεχομένως να αποθαρρύνουν τις επιχειρήσεις από την πρόσληψη εργαζομένων με συμβάσεις αορίστου χρόνου. Ειδικότερα, οι εργοδότες επιβαρύνονται με υψηλό και αβέβαιο κόστος απόλυσης σε περίπτωση ατομικής απόλυσης μόνιμων εργαζομένων. Αυτό οφείλεται εν μέρει στο ενδεχόμενο επαναπρόσληψης του εργαζομένου, εάν η απόλυση κριθεί καταχρηστική, και σε ανεπάρκειες των δικαστικών διαδικασιών.

(11) Με τη μείωση της ανεργίας από το 2014 και μετά, μειώθηκε και ο απόλυτος αριθμός των μακροχρόνια ανέργων. Ωστόσο, πάνω από το ήμισυ των ανέργων είναι άνεργοι για ένα έτος ή και περισσότερο και το ποσοστό αυτό δεν μειώνεται με την ανάκαμψη. Τα υψηλά επίπεδα της μακροχρόνιας ανεργίας και της ανεργίας των νέων αυξάνουν τον κίνδυνο απομάκρυνσης των ανέργων από την αγορά εργασίας, οι οποίοι χάνουν σταδιακά τις δεξιότητες και την απασχολησιμότητά τους και, ως εκ

τούτου, επηρεάζουν επίσης αρνητικά τη δυνητική ανάπτυξη. Η ανεργία των νέων, αν και είναι ακόμη υψηλή, σημειώνει μείωση λόγω μιας σειράς μέτρων που είχαν ληφθεί κατά τα προηγούμενα έτη, μεταξύ άλλων και μέσω μέτρων προσέγγισης στο πλαίσιο των «Εγγυήσεων για τη Νεολαία». Αυτό ίσως να εξηγεί εν μέρει τον λόγο για τον οποίο το ποσοστό των νέων που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης (ΕΑΕΚ) είναι χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ. Η Πορτογαλία λαμβάνει επίσης μέτρα για τον εξορθολογισμό των ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας και για την αντιμετώπιση του προβλήματος της ανεργίας των νέων. Στα εν λόγω μέτρα περιλαμβάνεται η εισαγωγή κινήτρων απασχόλησης (μέσω ασφαλιστικών επιστροφών) τον Απρίλιο του 2017, με στόχο την πρόσληψη νέων και μακροχρόνια ανέργων με συμβάσεις αορίστου χρόνου. Ωστόσο, προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματική ενεργοποίηση των μακροχρόνια ανέργων, έχει καίρια σημασία η αποτελεσματική συνεργασία των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης με τις κοινωνικές υπηρεσίες για τον καλύτερο προσδιορισμό και την αντιμετώπιση των αναγκών της ομάδας αυτής. Σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση αυτή θα ήταν η δημιουργία των υπηρεσιών μίας στάσης για την απασχόληση οι οποίες έχουν εξαγγελθεί.

(12) Ακολουθώντας το χρονοδιάγραμμα που ανακοινώθηκε, η κυβέρνηση αύξησε τον κατώτατο μισθό για τρίτο συνεχές έτος το 2017. Η τελευταία αύξηση, πάνω από τον προβλεπόμενο πληθωρισμό και τη μέση αύξηση της παραγωγικότητας, αναμένεται να καταστήσει τον κατώτατο μισθό όλο και πιο δεσμευτικό, καθώς το ποσοστό των εργαζομένων που καλύπτονται ανερχόταν ήδη στο ένα πέμπτο του συνόλου το 2016. Οι αυξήσεις του κατώτατου μισθού συμβάλλουν στη μείωση της φτώχειας των εργαζομένων και μπορεί να έχουν θετικό αντίκτυπο στη συνολική ζήτηση. Ωστόσο, ενδέχεται να συνεπάγονται κινδύνους όσον αφορά την απασχόληση, ιδίως για τα άτομα με χαμηλή ειδίκευση. Οι κίνδυνοι αυτοί δεν υλοποιήθηκαν στο τρέχον πλαίσιο ανάκαμψης, αλλά εξακολουθούν να αποτελούν πρόκληση. Η κυβέρνηση παρακολουθεί τον αντίκτυπο της εξέλιξης του κατώτατου μισθού μέσω τριμηνιαίων εκθέσεων, οι οποίες δημοσιεύονται και συζητούνται με τους κοινωνικούς εταίρους.

(13) Η Πορτογαλία παρουσιάζει σημαντική βελτίωση όσον αφορά τα αποτελέσματα της σχολικής εκπαίδευσης, όπως προκύπτει από τα τελευταία αποτελέσματα της έρευνας PISA. Ωστόσο, η χώρα εξακολουθεί να βρίσκεται μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ με τα υψηλότερα ποσοστά επανάληψης τάξεων, που αποδεδειγμένα αυξάνει τον κίνδυνο πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και αυξάνει σημαντικά τις εκπαιδευτικές δαπάνες. Το γενικό επίπεδο δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού εξακολουθεί να είναι μεταξύ των χαμηλότερων στην Ευρώπη και παρεμποδίζει το δυναμικό καινοτομίας και την ανταγωνιστικότητα της χώρας. Επιπλέον, οι ψηφιακές δεξιότητες παραμένουν εμπόδιο για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού. Περίπου το 22% του εργατικού δυναμικού της Πορτογαλίας δεν διαθέτει ψηφιακές δεξιότητες (κυρίως διότι δεν χρησιμοποιεί τακτικά το διαδίκτυο), ποσοστό περίπου διπλάσιο από τον μέσο όρο της ΕΕ. Η κυβέρνηση έχει λάβει μέτρα για την προώθηση της εκπαίδευσης των ενηλίκων, ιδίως με τη δημιουργία των κέντρων και του «διαβατηρίου» «Qualifica». Για να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητά τους θα είναι κρίσιμης σημασίας να προσφέρουν ποιοτικές ευκαιρίες για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανεκπαίδευση των εργαζομένων, σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Η κυβέρνηση έχει επίσης λάβει ορισμένα μέτρα για τη στήριξη της συνεργασίας μεταξύ των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και του επιχειρηματικού τομέα, ιδίως όσον αφορά τα ερευνητικά αποτελέσματα και τις δραστηριότητές τους. Ωστόσο, οι πανεπιστημιακές δομές θα πρέπει να προσαρμοστούν για να ενθαρρύνουν αυτήν τη συνεργασία.

(14) Η μεγάλη συσσώρευση μη εξυπηρετούμενων εταιρικών δανείων, η χαμηλή κερδοφορία, η έκθεση σε κινδύνους δημόσιου χρέους και τα περιορισμένα κεφαλαιακά αποθέματα ασφαλείας ασκούν πιέσεις στον τραπεζικό τομέα. Η επιδείνωση της ποιότητας των στοιχείων ενεργητικού, ιδίως στον τομέα των επιχειρήσεων, επηρεάζει δυσμενώς την κερδοφορία του τραπεζικού τομέα. Είναι ένας από τους παράγοντες, σε συνδυασμό με τα χαμηλά κεφαλαιακά αποθέματα ασφαλείας, που εμποδίζουν την παραγωγική κατανομή πιστώσεων και επενδύσεων. Το ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων παραμένει υψηλό (20,1% έναντι 19,6% στα τέλη του 2015) και εξακολουθεί να αυξάνεται για ορισμένους τομείς της οικονομίας, ιδίως τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς των κατασκευών και των ακινήτων. Πρόσφατα ελήφθησαν ορισμένα μέτρα για την αντιμετώπιση της μεγάλης συσσώρευσης μη εξυπηρετούμενων δανείων. Ωστόσο, εξακολουθεί να απαιτείται μια συνολική στρατηγική για να διασφαλιστεί σημαντική μείωση της συσσώρευσης επισφαλειών, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης δευτερογενών αγορών, ώστε οι τράπεζες να έχουν τη δυνατότητα να πωλήσουν μέρος των προβληματικών χαρτοφυλακίων τους.

(15) Οι όροι δανεισμού σταδιακά βελτιώνονται τόσο από την πλευρά της ζήτησης όσο και από την πλευρά της προσφοράς, αλλά η πρόσβαση σε χρηματοδότηση εξακολουθεί να αποτελεί μείζον πρόβλημα για τις ΜΜΕ. Το ποσοστό των πορτογαλικών ΜΜΕ που δεν κατόρθωσαν να λάβουν όλο το ποσό των ζητούμενων δανείων αυξήθηκε από 34% σε 42%, σε σύγκριση με το μέσο ποσοστό σε επίπεδο ΕΕ που μειώθηκε σε 30% το 2016. Οι καινοτόμες και ανταγωνιστικές επιχειρήσεις με υψηλό δυναμικό ανάπτυξης θα ωφεληθούν από την καλύτερη πρόσβαση σε κεφάλαια. Αυτό θα μειώσει την εξάρτησή τους από τη χρηματοδότηση με δανειακά κεφάλαια και θα βελτιώσει την πρόσβασή τους σε χρηματοδότηση, βοηθώντας έτσι τις επιχειρήσεις να επεκταθούν και να διεθνοποιηθούν. Το 2016, η διαφορά στο κόστος κεφαλαίου μεταξύ επενδύσεων που χρηματοδοτούνται με δανειακά κεφάλαια και εκείνων που χρηματοδοτούνται με ίδια κεφάλαια ήταν η πέμπτη υψηλότερη στην ΕΕ και πολύ πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ. Μολονότι οι αλλαγές στο φορολογικό καθεστώς έχουν μειώσει τα κίνητρα για χρηματοδότηση με δανειακά κεφάλαια, είναι ακόμη πολύ νωρίς για να διαπιστωθεί τυχόν αντίκτυπος στη σχετικά υψηλή μεροληπτική μεταχείριση των χρεών στη φορολόγηση των επιχειρήσεων. Τον Ιούλιο του 2016, οι αρχές δρομολόγησαν το πρόγραμμα *Capitalizar* που σχεδιάστηκε κυρίως για να ενθαρρύνει τις ιδιωτικές επενδύσεις. Το πρόγραμμα καθιερώνει νέες πιστωτικές γραμμές για ΜΜΕ, δημιουργεί ειδικευμένα ταμεία που θα συμμετέχουν στις ιδιωτικές επενδύσεις και εισάγει αλλαγές στο φορολογικό καθεστώς για τη στήριξη των επενδύσεων. Παράλληλα, η κυβέρνηση έχει θέσει σε εφαρμογή ένα άλλο πρόγραμμα (*Programa Semente*) για την παροχή χρηματοδότησης σε νεοφυείς επιχειρήσεις και σε μικρές επιχειρήσεις στα αρχικά στάδια της ανάπτυξής τους (κεφάλαιο εκκίνησης). Το πρόγραμμα θα τις βοηθήσει να αντλήσουν κεφάλαια μέσω της παροχής φορολογικών ελαφρύνσεων, για τουλάχιστον 2 χρόνια, σε ιδιώτες επενδυτές που αγοράζουν νέες μετοχές στις εν λόγω εταιρείες. Και τα δύο προγράμματα αναμένεται να βελτιώσουν τη χρηματοδότηση των εταιρειών στην Πορτογαλία, με την προϋπόθεση ότι θα τεθούν γρήγορα σε πλήρη εφαρμογή.

(16) Τον Ιανουάριο του 2017, στο πλαίσιο της δέσμης μέτρων για την αντιμετώπιση των εμποδίων στις αγορές υπηρεσιών[14], η Επιτροπή παρείχε καθοδήγηση σε όλα τα κράτη μέλη σχετικά με τις εθνικές ανάγκες μεταρρύθμισης για την κανονιστική

[14] COM(2016) 820 final, COM(2016) 821 final, COM(2016) 822 final, COM(2016) 823 final, COM(2016) 824 final.

ρύθμιση των επαγγελματικών υπηρεσιών με υψηλό δυναμικό ανάπτυξης και απασχόλησης. Οι συστάσεις μεταρρύθμισης καλύπτουν ευρύ φάσμα απαιτήσεων βάσει συγκριτικής ανάλυσης, σύμφωνα με το πνεύμα και τις εργασίες της διαδικασίας αμοιβαίας αξιολόγησης με τη συμμετοχή των κρατών μελών κατά την τελευταία τριετία. Η Πορτογαλία συμμετείχε ενεργά στη διαδικασία αυτή. Η Πορτογαλία εξηγεί στο εθνικό της σχέδιο δράσης ότι δεν αναμένει σημαντικές τροποποιήσεις κατά τα προσεχή έτη, δεδομένου ότι πραγματοποιούνται σημαντικές μεταρρυθμίσεις και επανεξέταση των νομοθετικά κατοχυρωμένων επαγγελμάτων από το 2011. Η καθοδήγηση που παρέχει η Επιτροπή συμπληρώνει τις αξιολογήσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, εξετάζοντας συγκεκριμένα τις απαιτήσεις που διέπουν τα επαγγέλματα αυτά. Υπάρχουν σημαντικά κανονιστικά και διοικητικά εμπόδια στην πρόσβαση σε παροχή υπηρεσιών σε διάφορους τομείς. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος χρηματοδοτικής συνδρομής συμφωνήθηκαν μεταρρυθμίσεις που αφορούν τις κατασκευές και τις πλέον περιοριστικές επιχειρηματικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των νομοθετικά κατοχυρωμένων επαγγελμάτων, αλλά έχουν διακοπεί ή αντιστραφεί. Οι διατάξεις που διέπουν ορισμένα επαγγέλματα είναι λιγότερο φιλόδοξες από τον νόμο-πλαίσιο όσον αφορά το άνοιγμα των εν λόγω επαγγελμάτων στον ανταγωνισμό. Εγείρουν επίσης ανησυχίες σχετικά με το άμεσο ή έμμεσο αποτέλεσμα περιορισμού του ανταγωνισμού στην αγορά επαγγελματικών υπηρεσιών.

(17) Εξακολουθούν να υπάρχουν χαμηλά επίπεδα αποδοτικότητας και διαφάνειας στην πορτογαλική δημόσια διοίκηση. Ο ανταγωνισμός στις δημόσιες προμήθειες είναι ακόμη περιορισμένος. Παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί, εξακολουθούν να υπάρχουν αδυναμίες όσον αφορά την διαφάνεια και την αξιοπιστία των δεδομένων και των διαδικασιών για τις δημόσιες προμήθειες. Η διαφάνεια των συμβάσεων παραχώρησης και των συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα εξακολουθεί να παρεμποδίζεται από τις αναθέτουσες αρχές που δεν διαθέτουν την απαραίτητη εμπειρογνωμοσύνη για να διαχειριστούν πολύπλοκες συμβάσεις. Η χρήση της απευθείας ανάθεσης στις δημόσιες προμήθειες παραμένει σε υψηλά επίπεδα. Ο διοικητικός φόρτος και η έλλειψη ομοιογενών πρακτικών εφαρμογής σε ολόκληρη τη χώρα καθυστερούν τη μεταρρύθμιση των διαδικασιών. Παρά την κάποια πρόοδο, υπήρξαν καθυστερήσεις στην απλούστευση των τοπικών και κεντρικών διοικητικών διαδικασιών με ελάχιστο συντονισμό μεταξύ των διαφόρων βαθμίδων της δημόσιας διοίκησης. Οι πορτογαλικές αρχές έχουν εγκρίνει νέο πρόγραμμα απλούστευσης με την ονομασία SIMPLEX+. Το εν λόγω πρόγραμμα περιλαμβάνει αρκετά φιλόδοξη δέσμη μέτρων για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Τα μέτρα αυτά είναι ελπιδοφόρα και πρέπει να διασφαλιστεί η έγκαιρη υλοποίηση της δέσμης μέτρων SIMPLEX+, ώστε το πρόγραμμα να αρχίσει να έχει ουσιαστικό αντίκτυπο. Τα περισσότερα από τα μέτρα που περιλαμβάνονται στη δέσμη σχετικά με τις επιχειρήσεις αρχίζουν πλέον να υλοποιούνται. Οι επιδόσεις του πορτογαλικού δικαστικού συστήματος παραμένουν κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ. Στην Πορτογαλία, οι δείκτες αποτελεσματικότητας όσον αφορά τις υποθέσεις αστικών, εμπορικών και φορολογικών διαφορών εξακολουθούν να μην είναι ικανοποιητικοί. Το γεγονός αυτό έχει αρνητικό αντίκτυπο στην επιχειρηματική δυναμική και την προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων. Η αποτελεσματικότητα των φορολογικών και διοικητικών δικαστηρίων εξακολουθεί να αποτελεί πρόβλημα όσον αφορά το ποσοστό επίλυσης, ενώ οι διαδικασίες διαρκούν υπερβολικά μεγάλο χρονικό διάστημα. Εξακολουθούν να χρειάζονται έως και 40 μήνες για την ολοκλήρωση δικαστικών διαδικασιών αφερεγγυότητας, γεγονός που εγείρει αμφιβολίες για την αποτελεσματικότητα των πλαισίων SIREVE.

(18) Η Πορτογαλία σημειώνει πρόοδο όσον αφορά την αύξηση της διαφάνειας και την καταπολέμηση της διαφθοράς στη δημόσια διοίκηση, αλλά δεν υπάρχει γενική στρατηγική. Η καταπολέμηση της διαφθοράς φαίνεται να έχει καταστεί πραγματική προτεραιότητα των εθνικών εισαγγελικών αρχών και έχουν τεθεί σε εφαρμογή πιο αποτελεσματικές διαδικασίες για τη διαχείριση των υποθέσεων και των πόρων. Ωστόσο, μένει να διαπιστωθεί κατά πόσον οι εν λόγω διαδικασίες θα έχουν ως αποτέλεσμα βελτιώσεις στα ποσοστά οριστικών καταδικαστικών αποφάσεων σε υποθέσεις διαφθοράς στα υψηλά κλιμάκια και στην επιβολή ποινών με ισχυρότερο αποτρεπτικό χαρακτήρα. Όσον αφορά την πρόληψη, τα σχέδια πρόληψης της διαφθοράς που καταρτίστηκαν σε κάθε δημόσιο οργανισμό έχουν, μέχρι τώρα, κυρίως τυπικό χαρακτήρα. Δεν έχουν προσαρμοστεί πλήρως για κάθε οργανισμό ούτε συνοδεύονται από κατάλληλη παρακολούθηση.

(19) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, η Επιτροπή διενήργησε διεξοδική ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Πορτογαλίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2017 για τη χώρα. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σταθερότητας και το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων, καθώς και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς την Πορτογαλία κατά τα προηγούμενα έτη. Έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στην Πορτογαλία, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους κανόνες και τις κατευθύνσεις της ΕΕ, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε επίπεδο ΕΕ κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.

(20) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας και η γνώμη του[15] αποτυπώνεται ιδίως στη σύσταση 1 κατωτέρω.

(21) Υπό το πρίσμα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και της εν λόγω αξιολόγησης, το Συμβούλιο εξέτασε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων και το πρόγραμμα σταθερότητας. Οι συστάσεις του βάσει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αποτυπώνονται στις συστάσεις 1 έως 4 κατωτέρω,

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Πορτογαλία να λάβει μέτρα το 2017 και το 2018 προκειμένου:

1. Να διασφαλίσει τη διατηρησιμότητα της διόρθωσης του υπερβολικού ελλείμματος. Να συνεχίσει τη δημοσιονομική πολιτική της σύμφωνα με τις απαιτήσεις του προληπτικού σκέλους του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, το οποίο μεταφράζεται σε σημαντική δημοσιονομική προσπάθεια για το 2018. Κατά τη λήψη μέτρων πολιτικής, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η επίτευξη δημοσιονομικού προσανατολισμού που να συμβάλλει τόσο στην ενίσχυση της εν εξελίξει ανάκαμψης όσο και στη διασφάλιση της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών της Πορτογαλίας. Να εντείνει τις προσπάθειες για να ολοκληρώσει μια διεξοδική επανεξέταση των δαπανών σε όλες τις βαθμίδες της δημόσιας διοίκησης. Να ενισχύσει τον έλεγχο των δαπανών, τη σχέση κόστους/αποτελεσματικότητας και την επαρκή κατάρτιση του προϋπολογισμού, ιδίως στον τομέα της υγείας, με έμφαση στη μείωση των καθυστερούμενων οφειλών στα νοσοκομεία, και να διασφαλίσει τη βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος. Να αυξήσει την οικονομική βιωσιμότητα των κρατικών επιχειρήσεων και να θέσει τομεακούς στόχους αποδοτικότητας εγκαίρως για τον προϋπολογισμό του 2018, βελτιώνοντας το συνολικό καθαρό εισόδημα των κρατικών επιχειρήσεων και μειώνοντας την επιβάρυνση του κρατικού προϋπολογισμού.

[15] Δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου.

2. Να προωθήσει τις προσλήψεις με συμβάσεις αορίστου χρόνου, μεταξύ άλλων μέσω της αναθεώρησης του νομικού πλαισίου. Να διασφαλίσει την αποτελεσματική ενεργοποίηση των μακροχρόνια ανέργων. Από κοινού με τους κοινωνικούς εταίρους, να διασφαλίσει ότι η εξέλιξη του κατώτατου μισθού δεν θα βλάψει την απασχόληση των ατόμων με χαμηλή ειδίκευση.

3. Να εντείνει τις προσπάθειες για να εξυγιάνει τους ισολογισμούς των πιστωτικών ιδρυμάτων, εφαρμόζοντας ολοκληρωμένη στρατηγική για την αντιμετώπιση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, μεταξύ άλλων βελτιώνοντας τη δευτερογενή αγορά για προβληματικά στοιχεία ενεργητικού. Να βελτιώσει την πρόσβαση σε κεφάλαια, ιδίως για τις νεοφυείς και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

4. Να εφαρμόσει χάρτη πορείας για την περαιτέρω μείωση του διοικητικού φόρτου και την αντιμετώπιση των κανονιστικών εμποδίων στους τομείς των κατασκευών και των επιχειρηματικών υπηρεσιών έως τα τέλη του 2017. Να αυξήσει την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών αφερεγγυότητας και των φορολογικών διαδικασιών.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος